

Velikonoční (1) 2014

Hořící srdce v nás

Lukáš 24,28-35

1.

Radostné Velikonoce!

Nacházíme se ve velikonočním období, kdy si církve připomíná oněch *čtyřicet dnů*, během kterých se Vzkříšený Kristus v Galileji a v Jeruzalémě zjevoval svým učedníkům. Jímavé, srdce rozehřívající lukášovské vyprávění o jeho zjevení emauzským učedníkům, text, v němž smutek střídá radost a radost střídá smutek, je perikopa na 3. neděli velikonoční. Dnes jsme vyslechli její *druhou* polovinu, která se odehrává před setměním a po setmění; její *první* polovinu, která se odehrává za denního světla, jsem si ponechal na zítřejší pravidelné bohoslužby ve fakultní kapli. Nebo jinak: vyprávění o Večeři Páně patří do kostela, vyprávění o exegezi na fakultu.

2.

Je neděle odpoledne či večer, neděle velikonoční. „*Třetí den, co se to stalo*,“ rozuměj Kristova smrt na kříži. Tři muži se ubírají ven z města, na venkov, *do vsi jménem Emmauz*. Dva Ježíšovi učedníci a Neznámý, který se k nim na cestě *připojil*. Ti dva cestou probírali Ježíšovy poslední dny, čtvrtek a pátek a nedělní objevení prázdného hrobu a andělské zvěstování ženám *Ježíš žije*. On jim na oplátku začal vykládat mesiášská zaslíbení Starého zákona, „*co se na něho vztahovalo ve všech částech Písma*“. Poznali, kdo to s nimi jde? Evangelista o tom zatím mlčí. Neřekne nám, co si mysleli o jeho christocentrické interpretaci Starého zákona. Ani slovo o tom, že by ji přijímali, že by s ní souhlasili, ani slovo o tom, že by ji odmítali a že by se s ním o jeho výklad přeli. Učedníci nepromluví, naslouchají. Do jejich mysli nahlédneme, až když docházejí do Emmauz.

„*Když už byli blízko vesnice, do které šli, on jako by chtěl jít dál*.“ Oni jsou u cíle cesty, zřejmě doma. Ale kam kráčí on? Máme tomu rozumět tak, že oni si přejí být s ním, zatímco jemu na tom nezáleží? („*Vaše cesty nejsou cesty moje, je výrok Hospodinův*“ – Izajáš 55,8bc?) Vydal jim své „*svědectví o Kristu ve SZ*“ (WILHELM VISCHER, „*Das Christuszeugnis des AT*“). Jsou teď na řadě oni? Neměl by si to pěkně každý sám přebrat? To by bylo protestantské, tedy liberálně protestantské řešení – v problému se zorientovat, prodiskutovat pro a proti a pak se rozhodnout. „*Oni však ho začali přemlouvat: „Zůstaň s námi, vždyť už je k večeru a den se schyluje. “ „Již se připozdívá a den se nachýlil. “* Nechtějí ho pustit, nechtějí zůstat po tak dlouhém a rušném dni sami. Možná, že kdyby bylo ráno a měli před sebou den, nechali by ho jít a každý by šel svou cestou. Ale navečer, spíš na prahu noci, kdy se myšlenky i city vracejí k tomu, co jsme prožili, jsme rádi, když nemusíme být sami. A On se nechá přemluvit. „*Vešel tedy a zůstal s nimi. “* *Vešel*, jak plasticky řečeno, jako bychom to viděli: nejprve (jejich) přemlouvání a (jeho) rozhodování, pak konstatování rozhodnutí: *zůstal*. Nějaký čas s nimi pobyl.

Co děláme po večerním návratu z cest? Vrhne se k ledničce nebo do špajzlu, případně do sklepa – a hledáme, co by se tam našlo k jídlu a pití. V hotelovém pokoji praštíme na zem ruksakem nebo kufry a sejeme do jídelny. Evangelista nám říká, že tomu bylo nějak podobně, že za chvíli *seděli společně u stolu*. Tak jako na Zelený čtvrtek ve večeradle, tak jako za dnů galilejských, kdy se dával zvát na jejich hostiny. V adventu jsem tu líčil mesiášskou hostinu jako gala večeři v kontrastu ke grilovačce vestoje a od příznivců podobných akcí se mně dostalo pokárání, že velebím žranice papalášů a zesměšňuji zábavu

obyčejných lidí. Venkoncem bych vás v tuto chvíli mohl a měl pozvat na už tradiční květnový schlussfest na dvorek fakulty, který bude zdaleka pokulhávat i za tou grilovačkou. Ale všechno má svůj čas.

„*Když byl spolu s nimi u stolu, vzal chléb, vzdal díky, lámal a rozdával jim*“. Z hosta je rázem hostitel. Každý student teologie pozná, že tu evangelista užívá eucharistickou terminologii. Takhle nějak to přece říká každý venkovský farář, evangelický jako katolický, před Večeří Páně: že Ježíš *při večeři vzal chléb, vzdal díky, lámal a dával svým učedníkům*. Ne, takhle to dělá každý venkovský farář, katolický jako evangelický: že *vezme chléb, vzdá Bohu díky, láme jej a rozdává jej věřícím*. Pravda, Čecha se možná dotkne, že je to „přijímání pod jednou“ (a navíc v roce, v němž hodláme slavit šestisetleté jubileum od rozhodnutí Jakoubka ze Stříbra podávat všem věřícím Tělo a Krev Páně, tedy neupírat laikům kalich). Ale možná by se dalo odpovédět, že odkaz ke krvi Páně je velkopáteční, teď že stačí odkaz k tělu Páně.

A u stolu, při jídle, při přijímání ho poznávají. „*Tu se jim otevřely oči a poznali ho*.“ Mám říci, že ne už při kázání, ale až při svátosti? Ne, neměl bych to říkat. Jakkoli jsem pevně přesvědčen o tom, že bohoslužba bez Večeře Páně je torzo, neslibuji si nic od zavedení každonedělní Večeře Páně, kterou by nepředcházelo a kterou by nedoprovázelo evangelické kázání. Explikace a aplikace Písma, v jejichž průběhu poznáváme, že je to o Kristu a že v něm k nám přichází Kristus. *Cožpak by ho poznali, kdyby jim předtím nevykládal Písma?!* Opravdu si myslíme, že se v nich právě během jeho kázání nepřipravovalo a nedozrávalo poznání, že je to opravdu On? Což si sami mezi sebou neřeknou, že jim cestou s ním, při jeho peripatetickém otevírání Písem hořelo srdce?

„*Ale on zmizel jejich zrakům*“, *přestal pro ně být viditelný, stal se jim neviditelným*. V jedné větě nám evangelista sděluje, že ho poznali a že jim zmizel. Oni ho poznali a On jim zmizel. Jim se otevřely oči, ale vzápětí nato jejich zrakům zmizel. Souběh vidění duchovním a tělesným zrakem, jednota poznání víry a poznání zkušenosti – tato koincidence, která vytváří jedinečný obsah evangelia čtyřiceti dní, tělesného zjevování Vzkříšeného v jeho novém, duchovním těle – trvá jen kratičký čas. I Večeře Páně, společná chvíle u Kristova stolu, bývá kratší, mnohem kratší než standardní kázání. A vlastně i „kostel“, služby Boží – co je jedna (delší) nedělní hodina (nezávidíme snad někdy katolíkům tu – kratší – hodinu denně?) proti desítkám hodin pracovního týdne? Neříká snad žalmista Bohu: „Den v tvých nádvořích je lepší / než tisíce jinde“ (Žalm 84,11)? A neřekli Petr, Jakub a Jan Kristu na hoře Proměnění: „Mistře, je dobré, že jsme zde; udělejme (tu) tři stany, jeden tobě, jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi“ (Marek 9,5)? Jistě známe i nudné, rutiněně sloužené bohoslužby, které se vlečou tak, že jen těžko odoláváme pokušení podívat se na hodinky. Ale opravdu jsme ještě nezažili bohoslužby, o nichž jsme si přáli, aby nikdy neskončily?

Nicméně Kleofáš a ten druhý učedník nezvolají s Faustem na adresu okamžiku: „Jsi tolik krásný! prodlí jen“ (překlad O. Fischera, Spisy JWG 4, 1957, s. 137). Žádné GOETHOVO: „*Verweile doch! du bist so schön!*“ *Spolu*, mezi sebou si řeknou vyznání: „*Což nám srdce nehořelo, když s námi na cestě mluvil a otevíral nám Písma?*“ A rozpomínka na to, co před chvílí prožili, je nemá k tomu, aby složili hlavu k pokojnému spánku. Naopak, tato rozpomínka je zvedne na nohy a obrátí jejich cestu zpět – k ostatním učedníkům, do Jeruzaléma. Smutek a bolest nás svádějí do samoty, radost a naděje nás svolávají do společenství. O čem svědčí to, že je dnes tolik lidí tak osamělých, ne momentálně, ale permanentně osamělých? „*A v tu hodinu vstali a vrátili se do Jeruzaléma; našli jedenáct učedníků a jejich druhy pohromadě*.“

Jeruzalémští učedníci mají pro emauzské poutníky žhavou novinku: Kristus se zjevil Šimonu Petrovi. Takže jakási vzájemná, oboustranná evangelizace. Dodnes si takto navzájem, jeden druhému, jedna druhé dosvědčujeme velikonoční evangelium. Christos voskrese! Vo istinu voskrese! Jedenáct a další sdělují těm dvěma: „*Pán byl opravdu vzkříšen a zjevil se*

Šimonovi“ a ti dva vypravují jedenácti a dalším, „*co se jim stalo na cestě a jak se jim dal poznat, když lámal chléb*“. Událost setkání je jednou vyhodnocena větou DAL SE JIM POZNAT, podruhé větou BYL OPRAVDU VZKŘÍŠEN. Dal se poznat při zvěstování Božího slova a lámání chleba, zjevil se, a tedy Byl vzkříšen. Nikommu z nás se v tomto čase Vzkříšený v tělesné podobě nezjevil a nezjeví. Věříme pravdivému svědectví Petra a těch, jimž se během oněch čtyřiceti dnů takto zjevil či zjevoval. Ale každému z nás se zjevil a bude zjevovat při četbě a naslouchání svědectví Bible a v podobě lámaného chleba. V otevřené Bibli a v lámaném a rozděleném svátostném chlebu k nám dnes přichází Vzkříšený Kristus. Proto můžeme říkat spolu s emauzskými učedníky „*Což nám srdce nehořelo?*“ a spolu s jeruzalémskými učedníky: „*Pán byl opravdu vzkříšen!*“

3.

Smutek a radost, radost a smutek. Nekřesťan si sice ušetří „smutek a úzkost Kristových učedníků“, ale také se připraví o jejich „radost a naději“ (Gaudium et spes). Osamělý člověk nezná ani radost ze shledání ani smutek z rozchodu; neví, co to je, když člověku „hoří srdce“. I my dnes, křesťané a křesťanky 21. století v Praze v luterském kostele u sv. Michala, v druhé úterý velikonoční, opakujeme po emauzských učednících jejich naléhavou prosbu: Pane, zůstaň s námi, vždyť už je k večeru a den se schyluje. Amen.